

Венцель Н.В.,

викладач кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Комунального закладу "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Житомирської обласної ради

Рецензент: Кухарчук П.М.,

професор кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Комунального закладу "Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти" Житомирської обласної ради, кандидат наук з державного управління, доцент

ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ ВІД НАСИЛЬСТВА ТА ЖОРСТОКОГО ПОВОДЖЕННЯ

У статті розглянуто та проведено аналіз науково-педагогічної літератури вітчизняних авторів, законодавчих та підзаконних актів, судової практики розгляду справ, пов'язаних із вчиненням насильства в сім'ї, зокрема жорстоким поведженням із дітьми, для визначення основних положень, які складають науково-теоретичну базу дослідження.

Ключові слова: насильство в сім'ї, жорстоке поведження, кримінальна та адміністративна відповідальність, дитина, кодекс.

Постановка проблеми. Питання попередження насильства в сім'ї багато років перебуває в центрі уваги міжнародної спільноти. У суспільстві постійно існує насильство. Проте донедавна в нашій державі не прийнято було обговорювати, а тим більше втручатися в сім'ї, у яких насильство над жінкою або дитиною є нормою. Лише окремі випадки, які трактувалися як кримінальний злочин на соціально-побутовому ґрунті, ставали відомі громадськості.

Сучасний стан розвитку суспільства, що характеризується економічною кризою, політичною напругою, військовими конфліктами, тільки загострює та дестабілізує відносини в сім'ї та процес виховання дитини. Тому як окрему категорію проблем насильства в сім'ї потрібно розглядати насильство над дітьми. Адже багато хто з батьків вважає, що покарати дитину за її вчинок мають право тільки вони, і навіть не припускають, що за вчинення такої дії до них може бути застосована адміністративна, а інколи – і кримінальна відповідальність. Правова необізнаність батьків, небажання усвідомлювати свою відповідальність за поведження з дітьми, а також відсутність чіткого розподілу функцій між державними структурами, іншими установами та громадськими інституціями щодо упередження та профілактики насильства в сім'ї та жорстокого поведження з дітьми урівнюють цю проблему із соціально-економічними проблемами нашої держави.

Аналіз досліджень. Проблеми жорстокого поведження з дітьми та їх правового захисту вивчає плеяда вчених. Серед них виокремлюємо дослідження Т. Алексеєнко [9], у яких значну увагу приділено сучасному соціально-педагогічному супроводу сім'ї; Н. Максимової [12], якою досліджено проблеми загальної та педагогічної психології та виділено дітей "груп ризику", розкрито психологічні, соціальні та правові аспекти роботи з ними; Н. Савельєвої [15], у роботах якої визначено роль і функції соціального педагога у процесі захисту прав дитини, здійснення консультативно-просвітницької роботи з учителями, батьками та особами, які їх замінюють. Крім цього, питання запобігання жорстокого поведження з дітьми досліджують І. Смагін, В. Арешонков, Т. Смагіна, К. Мілютіна, Ю. Михайличенко, Т. Сафонова, В. Шиман та ін. [14; 16-19].

Мета дослідження – аналіз чинної нормативно-правової бази щодо запобігання жорсткого поводження з дітьми, відповідальності за вчинення насильства над дітьми, механізмів надання послуг дітям, потерпілим від насильства, у закладах освіти, а також надання пропозицій щодо ефективного усунення виявлених проблем.

Виклад основного матеріалу. Історія захисту прав дитини досить молода: її часові межі – лише півтора століття. Вона має початок від того дня, коли Верховний суд Нью-Йорка в 1874 році вперше засудив жорстоке поводження з дитиною та присудив опікунку восьмилітньої Мері Елен Вільсон до року позбавлення волі, а дівчинку – забрати із опікунської родини та повернути рідній матері [12].

Як не дивно це виглядає, але ні поліція, ні церква, ні держава не втрутилися в ситуацію жорсткого побиття дівчинки. На той час не існувало закону для захисту дитини від жорсткого поводження. На прохання сусідів і свідків припинити знущання над дівчинкою до справи долучився Генрі Берг, відомий філантроп, який у 1866 році заснував друге у світі (після Лондонського) "Американське товариство захисту тварин, ASPCA". Разом із знаменитим американським юристом Томасом Геррі вони добились судового рішення на користь маленької дівчинки.

Оскільки справа висвітлювалась у центральній пресі штату та набула надзвичайного розголосу, багато людей, які були свідками жорсткого поводження з іншими дітьми, звернулися до засновника організації із захисту тварин. Вражений таким поводженням із дітьми та натхнений перемогою в суді, Г. Берг та Т. Геррі в 1874 році заснували Нью-Йоркське товариство попередження жорсткого поводження з дітьми [12].

На жаль, дійсно, насильство над дітьми найчастіше трапляється в їхній родині.

Держави, учасниці Організації об'єднаних націй, ратифікувавши Конвенцію про права дитини [1, ст. 19], взяли на себе зобов'язання вживати необхідних законодавчих, адміністративних, соціальних і просвітніх заходів із метою захисту дитини від усіх форм фізичного і психологічного насильства, образ чи зловживань, відсутності піклування чи недбалого і брутального поводження та експлуатації, включаючи сексуальні зловживання, батьками, законними опікунами чи будь-якою іншою особою, яка турбується про дитину.

Україна ратифікувала Конвенцію ООН про права дитини в лютому 1991 року, визнавши охорону дитинства як стратегічний загальнонаціональний пріоритет. Крім того, у нашій державі основу законодавства із протидії насильству в сім'ї становить Конституція України, Сімейний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, закони України "Про охорону дитинства" та "Про попередження насильства в сім'ї".

Зазначаємо, що діє також низка підзаконних нормативно-правових актів, у яких прописані механізми застосування законодавства для захисту дітей від насильства. Як такі варто розглядати постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 №616 "Про затвердження Порядку розгляду заяв та повідомлень про вчинення насильства в сім'ї або реальну його загрозу", від 21.11.2013 №895 "Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів соціального супроводу сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах", від 21.11.2013 №896 "Про затвердження Порядку виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб)", наказів Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства внутрішніх справ України від 07.09.2009 №3131/386 "Про затвердження Інструкції щодо порядку взаємодії структурних підрозділів, відповідальних за реалізацію державної політики щодо попередження насильства в сім'ї, служб у справах дітей, центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді та відповідних підрозділів органів внутрішніх справ з питань здійснення заходів з попередження насильства в сім'ї", Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 19.08.2014

№564/836/945/577 "Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення".

Якщо раніше випадками насильства в сім'ї займались правоохоронні органи під час розслідування злочинів у сімейно-побутовій сфері, то наведений вище перелік законодавчих актів свідчить про кардинальну зміну відношення до розглядуваного питання. Тепер до вирішення проблеми протидії насильству в сім'ї залучають низку структур та організацій, визначених на законодавчому рівні, а також громадські організації.

Національне законодавство виділяє чотири форми насильства в сім'ї. Фізичне насильство в сім'ї – це умисне нанесення одним членом сім'ї іншому члену сім'ї побоїв, тілесних ушкоджень, що може призвести або призвело до смерті постраждалого, порушення фізичного чи психічного здоров'я, нанесення шкоди його честі й гідності [7, ст. 1].

Відповідно до узагальнених матеріалів за результатами розгляду судових справ, пов'язаних із насильством в сім'ї [17], фізичне насильство в сім'ї полягає в умисному вчиненні одним членом сім'ї стосовно іншого члена сім'ї протиправних дій фізичного спрямування, зокрема, побиття, штовхання, ляпаси, спроби придушення, смикання волосся, викручування рук, кусання, хапання, катування, мордування, примусове позбавлення волі, обмеження пересування тощо.

Сексуальне насильство в сім'ї – протиправне посягання одного члена сім'ї на статеву недоторканість іншого члена сім'ї, а також дії сексуального характеру відносно дитини, яка є членом цієї сім'ї [7, ст. 1]. Учинення сексуального насильства передбачає кримінальну відповідальність, визначену у Кримінальному кодексі України як злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи. Крім того, утягнення малолітнього чи неповнолітнього до заняття проституцією чи примушування їх до такого заняття, а також дитяча порнографія передбачаються як кваліфікуюча обставина у встановленні кримінальної відповідальності [4, ст. 303].

Відповідно до статті 1 Закону України "Про попередження насильства в сім'ї" [7] психологічне насильство в сім'ї – це насильство, пов'язане з дією одного члена сім'ї на психіку іншого члена сім'ї шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно спричиняється емоційна невпевненість, нездатність захистити себе та може завдатися або завдається шкода психічному здоров'ю. Як свідчать дослідження цього питання, психологічне насильство є найбільш поширеним у родині.

Економічне насильство в сім'ї – умисне позбавлення одним членом сім'ї іншого члена сім'ї житла, їжі, одягу та іншого майна чи коштів, на які постраждалий має передбачене законом право, що може призвести до його смерті, викликати порушення фізичного чи психічного здоров'я [7, ст. 1]. Натепер найбільш поширеними видами економічного насильства в сім'ї в нашій державі є позбавлення житла й використання коштів іншого члена сім'ї.

Відповідно до статті 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення за вчинення насильства в сім'ї, тобто умисне вчинення будь-яких дій фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування фізичного насильства, що не завдало фізичного болю і не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право тощо), унаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а також невиконання захисного припису особою, стосовно якої він винесений, непроходження корекційної програми особою, яка вчинила насильство в сім'ї, є адміністративна відповідальність. Це передбачає громадські роботи терміном від тридцяти до сорока годин або адміністративний арешт до семи діб. Варто зазначити, що відповідно до аналізу судових справ, пов'язаних з учиненням насильства в сім'ї в Україні, дії, що кваліфікуються як психологічне насильство в сім'ї, складають більше 90% справ, у яких правопорушники притягаються до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП [17, с. 83].

Вагому негативну роль у проявах жорстокості до дітей відіграє необізнаність із тим, що заходи примусу до дитини, застосування сили, покарання неприпустимі, а також низький рівень знань правового захисту дітей та міри покарання за жорстоке поводження з дітьми, що зумовлює ефект безкарності батьків за заподіяну жорстокість. При цьому наголошуємо, що в преамбулі до Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами [2] визнано, що діти є жертвами домашнього насильства, зокрема і як свідки насильства в сім'ї.

Таким чином, у дослідженні проблем правового захисту від насильства в сім'ї дітей потрібно виділяти в окрему категорію жертв такого насильства.

В Україні в сучасності на законодавчому рівні закріплено термін "жорстоке поводження з дитиною". Відповідно до п. 4 розд. I спільного наказу Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України від 19.08.2014 № 564/836/945/577 "Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення" [8] жорстоке поводження з дитиною – це будь-які форми фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства над дитиною в сім'ї або поза нею, зокрема: втягнення дитини до занять проституцією або примушування її до зайняття проституцією з використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини або із застосуванням чи погрозою застосування насильства; примушування дітей до участі у створенні творів, зображень, кіно- та відеопродукції, комп'ютерних програм або інших предметів порнографічного характеру; ситуації, за яких дитина стала свідком кримінального правопорушення, унаслідок чого існує загроза її життю або здоров'ю; статеві зносини та розпусні дії з дитиною з використанням: примусу, сили, погрози, довіри, авторитету чи впливу на дитину, особливо вразливої для дитини ситуації, зокрема з причини розумової чи фізичної неспроможності або залежного середовища, у тому числі в сім'ї; будь-які незаконні угоди щодо дитини, зокрема: вербування, переміщення, переховування, передавання або одержання дитини, учинені з метою експлуатації, із використанням обману, шантажу чи уразливого стану дитини.

Перелік форм насильства в наведеному вище визначенні достатньо вичерпний та містить усі ознаки жорстокого поводження з дитиною, за які передбачено відповідальність – адміністративну або кримінальну. Цей Порядок затверджує перелік суб'єктів, які зобов'язанні реєструвати всі повідомлення, які до них надходять, про жорстоке поводження з дітьми або загрозу його вчинення.

Відповідно до розділу III вищевказаного Порядку [8] одним із таких суб'єктів є заклади освіти, які повинні здійснювати приймання звернень та повідомлень про випадки жорстокого поводження з дитиною. Заклади освіти повинні терміново (протягом однієї доби) передати повідомлення в письмовій формі до служби у справах дітей, органів внутрішніх справ про випадок жорстокого поводження з дитиною чи загрозу його вчинення; у межах компетенції вживати заходів щодо виявлення і припинення фактів жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення в закладах освіти; організувати роботу психологічної служби системи освіти з дітьми, які постраждали від жорстокого поводження; проводити роз'яснювальну роботу з батьками та іншими учасниками навчально-виховного процесу із запобігання, протидії негативним наслідкам жорстокого поводження з дітьми.

При цьому здійснення заходів із попередження насильства в сім'ї відповідно до статті 3 Закону України "Про попередження насильства в сім'ї" [7] покладається на:

- центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики з питань попередження насильства в сім'ї;
- центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань попередження насильства в сім'ї;
- уповноважені підрозділи органів Національної поліції;
- органи опіки і піклування;

– спеціальні установи для осіб, які вчинили насильство в сім'ї, та жертв такого насильства: кризові центри для членів сімей, у яких учинено насильство в сім'ї або існує реальна загроза його вчинення, та центри медико-соціальної реабілітації жертв насильства в сім'ї.

Як бачимо, заклади освіти не віднесено до системи органів та установ, які здійснюють заходи з попередження насильства в сім'ї. Відповідно до частини 2 вищевказаної статті вони можуть сприяти здійсненню заходів із його попередження. Однак саме закладам освіти суспільством сьогодні відводиться провідна роль у механізмі запобігання насильству в сім'ї та жорсткому поводженню з дітьми, оскільки в цих закладах діти проводять більшу частину свого часу, учителями та вихователями їм приділяється увага протягом навчально-виховного процесу, що повинно сприяти встановленню довіри між вчителем та дитиною.

Нині на державному рівні не визначено єдиного органу, який відповідав би за дотримання всього законодавства щодо заборони та профілактики жорсткого поводження з дітьми та забезпечення дотримання їхніх прав. Натомість, відповідно до статті 5 Закону України "Про попередження насильства в сім'ї" центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику з питань попередження насильства в сім'ї, координує діяльність уповноважених підрозділів органів Національної поліції, органів опіки і піклування в питаннях попередження насильства в сім'ї. У Положенні про Міністерство соціальної політики України, затвердженому Указом Президента України від 06.04.2011 №389 із змінами, Мінсоцполітики України визнано спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, попередження насильства в сім'ї та з питань протидії торгівлі людьми.

Висновки. Таким чином, застосування вищевказаних законів та підзаконних актів на практиці засвідчило, що вони потребують значного вдосконалення, оскільки містять різносторонні підходи до врегулювання правовідносин, які ними регулюються. Проблема полягає у прогалинах щодо застосування чинного законодавства правоохоронними органами, у низькому рівні усвідомлення суспільством своїх прав, у невмінні дітей відстоювати свої права в судочинстві.

У нашій державі має бути сформовано нетерпимість до жорсткого поводження з дітьми. На жаль, донедавна в нас було прийнято не втручатися в особисте життя сім'ї, яка проживає поряд, звідки постійно лунають дитячі крики, плач, а дитина ходить із синцями. Легше всю провину в жорсткому поводженні з дитиною перекласти на сім'ю або навчальний заклад, адже там вона проводить більшу частину підліткового життя.

Варто зазначити, що проблемою захисту прав дітей, які постраждали від насильства й жорсткого поводження, та попередження насильства в сім'ї є відірваність прав дітей, задекларованих у законодавчих актах, від реального життя та неспроможність влади їх забезпечити. Водночас наголошуємо, що на сучасному етапі законодавство України приділяє значну увагу захисту прав дітей у кримінальній, сімейній, адміністративній галузях права.

Вагомим досягненням у забезпеченні захисту прав дітей від жорсткого поводження та насильства є закріплення на законодавчому рівні права дитини самостійно звертатися до суду.

Гостро постає проблема діяльності установ та органів, які, відповідно до законодавства, мають займатися запобіганням і профілактикою жорсткого поводження з дітьми. Йдеться насамперед про органи Національної поліції, які перебувають у процесі реформування. Підзаконні акти, які регламентують діяльність кримінальної міліції у справах дітей, залишаються чинними, а такий структурний підрозділ розформований у січні 2016 року. Тому питаннями захисту прав дітей і порушеннями ними законодавчих норм займаються новопризначені поліцейські, які функціонально вже перевантажені.

Крім того, функціональні обов'язки служб, установ та органів, які займаються проблемами захисту дітей від жорсткого поводження, надзвичайно розгалужені та різноманітні, а спеціалістів, які займаються цими питаннями, не вистачає. На державному

рівні повинно бути налагоджено належне функціонування відповідних служб, підготовку та навчання спеціалістів із метою забезпечення найефективнішого вирішення проблем насилля серед дітей.

У проведенні освітянської реформи на державному рівні необхідно врахувати роль закладів освіти у здійсненні заходів із запобігання насильства та жорстокого поводження з дітьми, законодавчо встановити їх функціональні обов'язки в цій сфері в межах компетенції та компетентності з метою усунення дублювання та функціонального перенавантаження установ.

Список використаних джерел

1. Конвенція про права дитини ООН : Конвенція від 20 листопада 1989 р., №44/25 [Електронний ресурс] // Сайт "Електронні дані і програми". – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.
2. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами. Пояснювальна доповідь. Стамбул (Туреччина) 11.V.2011 : Конвенція від 11 травня 2011 р. [Електронний документ] // Режим доступу : <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680093d9e>.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення (вибрані статті) : Кодекс України від 7 грудня 2000 р., №8073-X [Електронний ресурс] // Сайт "Електронні дані і програми". – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> ; станом на 12 жовтня 2016 р.
4. Кримінальний Кодекс України (вибрані статті) : Кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс] // Сайт "Електронні дані і програми". – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> ; станом на 12 жовтня 2016 р.
5. Сімейний кодекс України : Кодекс України від 10 січня 2002 р. № 2947-III [Електронний ресурс] // Сайт "Електронні дані і програми". – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> ; станом на 12 жовтня 2016 р.
6. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001р., №2402-III : Законодавство України [Електронний ресурс] // Сайт "Електронні дані і програми". – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> ; станом на 12 жовтня 2016 р.
7. Про попередження насильства в сім'ї [Електронний ресурс] : Закон України від 15 листопада 2001р. №2789-III // Сайт "Електронні дані і програми". – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2789-14> ; станом на 12 жовтня 2016 р.
8. Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або загрози його вчинення : Наказ Міністерства соціальної політики України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України від 19.08.2014 № 564/836/945/577 [Електронний ресурс] // Сайт "Електронні дані і програми". – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1105-14> ; станом на 12 жовтня 2016 р.
9. Алексеєнко Т. Ф. Умови сучасного сімейного виховання : науково-методичний посібник / Т. Ф. Алексеєнко. – К. : ІЗМН 2000. – 223 с.
10. Запобігання насильству в сім'ї : метод. посібн. для працівників міліції / [Проценко Т.О., Логвиненко О.І., Багаденко І.П. та ін.] ; МВС України, Держ. НДІ. – К. : Тютюкін, 2011. – 91 с.
11. Конвенція ООН про права дитини, переказана дитиною [Електронний ресурс] // Права дитини : посібник для журналістів. – К., 2002. – Режим доступу : http://arhiv.orthodoxy.org.ua/uk/interesnye_stati/2009/07/09/25200.html.
12. Максимова Н. Позитивний клімат у сім'ї як запорука успішного формування особистості дитини / Н. Максимова, Л. Порох // Рідна школа. – 2013. – № 3. – С. 44-49.

13. Мэри Эллиен Вилсон – девочка, с которой началась защита детей [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://pics.ru/meri-ellen-vilson-devochka-s-kotoroj-nachalas-zashhita-detej>.
14. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання : навчально-методичний посібник [для курсантів вищих навчальних закладів МВС України] / уклад. : Запорожцев А.В., Лабунь А.В., Заброда Д.Г., Басиста І.В., Дроздова І.В., Брижик В.О., Мусієнко О.М. – К., 2012. – 246 с.
15. Савельєва Н.М. Основи соціально-правового захисту особистості : навчальний посібник [для студентів спеціальності "Соціальна педагогіка"] / Н. М. Савельєва. – Полтава : ПДПУ, 2008. – 268 с.
16. Смагін І.І. Соціально-правовий захист дитинства : навчально-практичний посібник / авт.-уклад. Смагін І.І., Арешонков В.Ю., Смагіна Т.М. – Житомир : Полісся, 2011 – 344 с.
17. Судовий розгляд справ, пов'язаних із вчиненням насильства в сім'ї в Україні : проблеми відповідності міжнародним стандартам та шляхи вдосконалення : науково-практичний посібник / [Євсюкова М.В., Христова Г.О., Шаповалова О.А. та ін.] / за заг. ред. Шаповалової О.А., Павлиш С.О. – К. : ТОВ "Компанія "Ваїте", 2011. – 198 с.
18. Христова Г. Освітній курс "Розгляд судами справ, пов'язаних з насильством в сім'ї" : методичний посібник / автор і упорядн. Г.Христова. – К. : ТОВ "Компанія "ВАІТЕ", 2011 – 86 с.
19. Шиман В.І. Основні фактори та шляхи подолання жорстокого поводження з дітьми / В. І. Шиман // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції ; ДНУ ім. Олесь Гончара. – 2013. – Вип. №4. – С. 127–132.

Венцель Н.В. Правовая защита детей от насилия и жестокого обращения

В статье рассмотрены научно-педагогическая литература отечественных авторов, законодательные и подзаконные акты, судебная практика рассмотрения дел, связанных с совершением насилия в семье, в частности с жестоким обращением с детьми. Совершен анализ источников для определения основных положений, которые составляют научно-теоретическую базу исследования. Сделан вывод о роли учебных заведений в осуществлении мероприятий по предотвращению насилия и жестокого обращения с детьми. Внесены предложения по определению на законодательном уровне функциональных обязанностей учебных заведений в этой области с целью устранения дублирования их деятельности и функциональной перегрузки учреждений.

Ключевые слова: насилие в семье, жестокое обращение, уголовная и административная ответственность, ребенок, кодекс.

Ventsel, N.V. Legal Protection of Children from Violence and Abuse

The article discusses and analyzes scientific and educational literature of domestic authors, laws and regulations, litigation cases related to domestic violence, namely child abuse, to determine the guidelines that constitute scientific and theoretical database of the research. The conclusion about the role of educational institutions in the implementation of measures to prevent violence and child abuse has been made. The suggestions for determining the legislative level of functional responsibilities of schools in this area in order to eliminate duplication and functional overload institutions have been made.

Key words: domestic violence, abuse, criminal and administrative responsibility, child, codex.